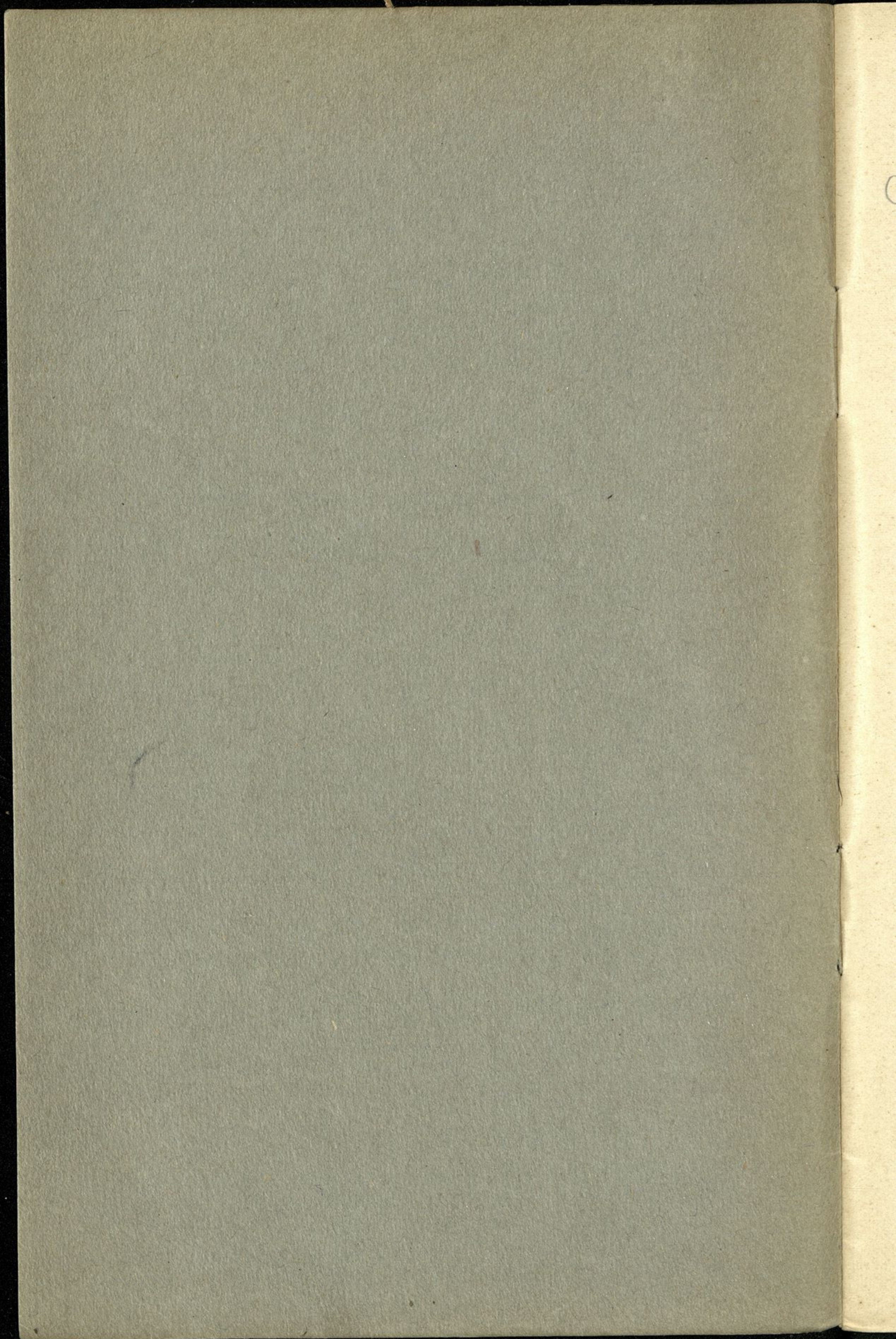

68713

✓

68713

030051337

Fran Podkrajšek.

Za Podlimbarskim — Harambaša!

Kako sta se bila vesela dne 1. majnika 1916, ko smo se solnčili na vrtu pri Podkrajšekovih. Po mnogih hudih napadih, ponavljajočih se izza jeseni 1915, je toliko odleglo bolnemu prijatelju Podkrajšek u, da je zlezel tisto popoldne na solnce in sedeč na žimnici spuščal dimne oblačke iz stare tovarišice pipe. Okrog polno cvetja, na bolnikovem obrazu veselejše poteze kakor odsev krasnega pomladanskega dne — kaj čuda, da nam je vzhajalo upanje, da naš ljubljenec zopet ozdravi. »Kadar okrevam, pojdeva na Muljavo na Jurčičev dom in na razvaline na Kravjek«, je predlagal P. Maslju in potem široko opisoval svoj prvi obisk Jurčičevine pred 50 leti, ko je Šiškarjev Pepe iz Kravje doline zapregel lestvenice in so se na njih odpeljali šentpetrski fantje in dekleta — med njimi P. — na božjo pot na Krko; navdušen za pisatelja »Jurija Kozjaka« je o tisti priliki obiskal P. tudi cerkvico Mater božje na Muljavi in Jurčičevo rojstveno hišo. Pozneje je bil tam še enkrat z rodbino; zanimala ga je med drugim hruška, ki je pod njo rad polegal Jurčič, a zvedel je, da so jo pred leti posekali, ker se je bila posušila. Maslju je bil prijateljev predlog jako po godu. Njegove častniške zvezde so se bile tedaj že utrnile. Pripovedoval je, da ima sekcijski šef v ministrskem predsedstvu dr. Ž. v »Gospodinu Franju« natančno zaznamovane vse stavke, ki govore za Avstrijo, in tiste, ki so zoper njo, in da je jela gospa Endlicherjeva prevajati imenovano delo v nemščino, a je ustavila prevajanje, ko je bil »Gospodin Franjo« zaplenjen. Go-

*Priloga do Kalendarja dr. in. let. in let. 34 (1920)
Lj. Mar. list. 1919.*

voril je tudi o svojem nedavno pričetem spisu, ki mu bo vsebina potovanje sv. Valentina in Peregrina za časa vojne po naši domovini. »Priatelj, že zopet pišeš za državnega pravnika«, je pripomnil P. »Ta povest izide po vojni«, mu je pojasnil M.

Fran Podkrajšek.

Nista romala na Muljavo, nego drug za drugim sta padla v prerani grob. Ko se je bilo odprlo novo ljubljansko groblje in sta ga šla gledat, je pri vhodu pokazal P. z roko šaleč se: »Jaz bom počival tam v skrajnem kotu na desni.« — »In jaz tam v kotu na levi, da se ne bova kregala«, se mu je odzval M. Tudi to jima je izpodletelo. Prognancu M. so izkopali grob v tujini; P. počiva pri Sv. Križu za cerkvijo poleg ljubljene hčerke in svakinje.

Njegovega življenja tek se je pričel dne 9. novembra 1852 v Krakovem v Ljubljani. Podkrajšekov oče je bil delavec na Bregu, pozneje železniški vslužbenec. Po materi je bil Fran Podkrajšek v rodu znamenitemu ljubljanskemu županu in slovenskemu rodoljubu Mihaelu Ambrožu, ki mu je bil praujec.*) Polletni otrok se je preselil s starši na Šentpetrsko predmestje k dedu po preslici Švelcu. Ko je bila temu hiša (sedaj Rohrmanova) prodana, so Podkrajšekovi gostovali pri Dobravcu v Kravji dolini na sedanji Vidovdanski cesti št. 18. Kadar grem mimo tiste nizke hiše s širokimi, rjavo popleskanimi vežnimi vratmi, se spomnim dragocenega zaklada, ki je tičal pred 52 leti za njimi v veži; stal je tam zaboj in v njem Podkrajškove slovenske knjige — prvine njegove knjižnice: Juri Kozjak, Vilharjeve pesmi, Erazem iz Jame (te tri knjige je znal P. na pamet), nekaj Slov. večernic, Bojtek, Cerkvica na skali, Hirlanda, Močni vitez Ravbar, Krški raki, Čas je zlato (rdeče vezana knjiga z zlatim naslovom, kupljena od Maslja, ki jo je dobil za premij**), Čujte, čujte, kaj žganje dela in dr. Tudi za orožje je bil P. že takrat vnet; kazal mi ga je, ko sem prihajal k njemu po knjige na posodo. — Po dovršeni nor-

---

*) Mihael Ambrož je bil rojen v Ljubljani dne 22. februarja 1808. Dne 20. aprila 1861 je bil izvoljen ljubljanskim županom in vmeščen dne 28. maja 1861. Prej je bil podžupan in prvi magistratni svetnik. Umrl je za mrtvoudom dne 25. aprila 1864. Ambrož je mnogo storil za napredek ljubljanskega mesta (Zapiski starega Ljubljančana, »Slovenski list«, III. 1898. 22.).

***) Maselj je bil v ljubljanski normalki dvakrat premijant. Prvi razred ljudske šole je dovršil v Krašnji. Prišedši v Ljubljano je konec drugega polletja 1863 v 2. razredu pod Štuparjem prekosil vseh 107 součencev kot prvi premijant. Naslednjega leta je bil v 3. razredu pod Praprotnikom med 112 tovariši 6. obdarovanec. V 4. razredu pod Putretom leta 1865. je prvačil pohvaljencem (zunächst«). V »perjohah« (so ga vedno pisali: MaBel Franz aus Kraxen.

malki se je šolal P. na ljubljanski gimnaziji do 6. razreda. Iz realke, kamor je potem prestopil, je šel v železniško službo. Južna železnica ga je pehala nato od postaje do postaje. Služboval je: v Zagorju, v Litiji, v Jordanih, v Sošičih v Istri, v Grljanu, na Rakitovcu, v Postojni, v Prestranku (dvakrat), Nabrežini, v Trstu, v Mariboru, v Gossensassu in Vintlu na Tirolskem, odkoder je prišel l. 1884. za postajenačelnika na Savo; v enaki lastnosti je bival v Rajhenburgu izza leta 1897. do 1903., ko se je preselil v Ljubljano. Tu je stopil v pokoj l. 1906. Potem je deloval tri leta kot tajnik pri »Slov. Matici«. Leta 1903. si je zlomil nogo. Leta 1912. ga je napadla huda vratna bolezen, katero je po pravočasni operaciji prebolel, a podlegel je pozneje vodenici, ki ga je mučila skoro tri leta; truplo mu je bilo zbog 79 vbodov posuto z brazgotinami; vode so mu vzeli 285 litrov. Grozno trpljenje Podkrajšekovo je bilo končano dne 31. avgusta 1918. Velikanska vdeležba pri pogrebu je pričala, da se je z njim preselil v večnost izvenreden veljak.

Kdo mu je enak? Za njim zeva praznina. Kakor malokdo je P. ljubil svoj narod, kar je dokazal z besedo, s peresom, v dejanju.

Telesno krepak, lepo in visokorasel se je ponašal P. z odločno, izrazito, živahno besedo. Povsod, kjer je koli bival, so ga čislali kot zgovornega, šaljivega in zabavnega družabnika. Ko je služboval v Trstu, se je shajal z ondotnimi narodnjaki večkrat v krčmi »pri konjiču«. Tam so se zbirali in zabavali: Cegnar, Dolenc, Dolinar, Gregor Jereb, Klemenčič, Žvanut, oba slikarja Šubica — eden izmed njiju je naslikal v imenovani gostilni na steno Slovenijo z vihrajočo trobojnico. Ob nedeljah in praznikih so hodili probujat narod v okolico, sedaj v Barkovlje, sedaj v Škedenj, sedaj k Sv. Ivanu itd. Na izletiščih so se vršili govori in petje. Podkrajšek in Dolinar sta bila narodno opravljena — v surki, s čikošem in z narodno kravato. O takih prilikah je imel P. navdušene govore o naših narodnih zahtevah. Seveda je bil zato trn v peti italija-

našem. Pri Sv. Križu so ga hoteli nekoč napasti; jelo je nanj brenčati kamenje med kriki: Monstro Sciavo! Tedaj je segel P. po orožje, ki mu je bilo vedno zvest spremljevalec, in odmikaje se je zaklical, da bo streljal, ako bi mu prišel kdo preblizu. («Slov. Narod», 1879, 77). — P. je bil vešč deklamator in je nastopal na raznih društvenih veselicah. V Mariboru se je vdeleževal čitalniških jourfixov in predaval o Predjamskem gradu. Tudi na slovstvenih večerih Slovenskega pisateljskega društva v Ljubljani je imel dve predavanji.

Na pisateljsko polje je privel Podkrajšeka bivajočega v Prestranku tedanji slavinski kapelan, znani prevajalec Lavoslav Gorenjec, opozorivši ga na Levstikovo slovnico. On ga je izpodbudil, da je jel pošiljati svoje prvence »Besedniku« in da je začel dopisovati »Slov. Narodu«.*) Izprva se je podpisoval: Merovčkov Prostoslav ali samo Prostoslav, pozneje največkrat: H a r a m b a š a (t. j. načelnik hajdukov, braniteljev jugoslovanske svobode); ta priimek so mu zdeli rodoljubni pobratimi duhovniki v Istri; P. je bil ponosen nanj. Poleg imenovanih listov je prispeval s peresom »Zori«, »Narodni biblioteki«, »Lj. Zvonu«, »Slovanu«, »Slov. braniku«, »Ilustr. tedniku«, »Dnevu«, »Dom in svetu«, »Carnioli«, »Časopisu zgodovinskega društva«. V »Besedniku«, v »Zori« in v »Narodni biblioteki« je izšlo več Podkrajšekovih prevodov in predelav raznih romantičnih povesti in pravljic; to so plodovi mladostne dobe. V zrelejših letih je z večjo srečo obdeloval krajevno zgodovino. V poznanju stare Ljubljane, njenega Gradu, svetišč in drugih znamenitosti mu ni bil nihče kos. Žal, da je objavil le majhen del svojih zanimivih spominov. Prijateljem, ki so pred njim odšli v večnost, je posvečeval P. s toplim sočutjem pisane osmrtnice. Važen oddelek Podkrajšekove zapu-

*) Prvi dopis Podkrajšekov je prišel v »Slov. Narod« leta 1873., ne 1874., kakor stoji v »Carnioli« 1919. zv. 3. in 4. str. 236.

ščine tvorijo njegovi zapiski v Vydrovih koledarjih ti-
čoči se spomina vrednih doživljajev. V njih se zrcali
Harambaša, kakršen je bil v resnici — dober kakor
medena potica, a včasih hud kakor sršen, toda vsekdar
značajan.*)

P. je visoko cenil tiste, ki so se proslavili z delo-
vanjem za narodno stvar, naše pesnike, učenjake, pi-
satelje. Ko je nekoč zvedel, da se popelje mimo Save
škof Strossmayer, mu je priredil P. slovesen sprejem.
Topičev mu sicer ni hotel posoditi bližnji župnik, da bi
zagrmeli o prihodu vlaka vozečega »diko jugoslovan-
sko«, tudi postajnega poslopja ni smel ozaljšati, kakor
je želel, a razdal je mnogo zastav večjih in manjših so-
sedom ob progi, da so jih razobesili po hišah. V popolni
paradi je navdušeno pozdravil slavnega došleca, ki se
mu je ljubeznjivo odzval rekoč: Dakle vi ste poglavar
ovoj postaji. Bog vas blagoslovio! Hvala vam ljepa!

---

*) Natančnejše podatke o Podkrajšekovem pisateljeva-
nju je priobčila »Carniola« 1919. zv. 3. in 4. str. 231—240.
Dostaviti mi je njegovi črtici: Valvasor o graščini
Orehovški («Sl. N.» 1892, 284) in Kapelica na Fri-
škovcu z narodno pesmijo o lepi Urški («Lj. Zvon» 1895)
ter vest, da je bil P. deležnik nameravanega književnega
podjetja, ki mu je bil začetnik njegov prijatelj Fridolin
Kavčič. Mislila sta družno izdajati životopise slav-
nih Slovencev, zaslužnih za splošno omiko, a sedaj skoro
docela pozabljenih. Taka zbirka, ki bi jo dičile poedine slike,
bi naj izhajala v zvezkih o nedoločenih rokih. Upravne stvari
bi bil oskrbel P. »Oklic«, s katerim sta vabila Fridolin Kav-
čič in Fran Podkrajšek na naročbo, je izšel v »Slov. Narodu«
dne 22. decembra 1892 in v novoletnih številkah »Lj. Zvona«
in »Dom in sveta« (na platnicah) 1893. Zbirko sta hotela na-
sloviti »Slovenski Panteon« («Sl. N.» 28. decembra 1892);
pozneje sta zavrgla ta neprikladni nazivek. Prvi zvezek je bil
napovedan za veliko noč 1893; a ga ni bilo na dan. Premalo
naročnikov se je zglasilo, zato je podjetje vsahnilo. Fridolin
Kavčič je objavil potem v »Lj. Zvonu« leta 1895. in 1896. pod
zaglavjem »Znameniti Slovenci« 91 životopisnih črtic.

Prezvizišeni vladika mu je prijazno stisnil roko. Za slovo mu je vzkliknil P.: Bog in narod! *) — Veliko skrb je imel P. za grobe naših odličnih mož in jih je varoval propada; redno se je spominjal rojstvenih in smrtnih obletnic slovenskih veljakov. Sam je delal za narod dvigajoč prostaka iz nevednosti, ker je bil uverjen, da je v majhnem narodu važen vsak poedinec. Poučeval je priproste ljudi, kadarkoli je nanesla prilika. Skušal je zatreti zle razvade. Spoštoval pa je stare narodne običaje in jih izvajal o raznih svetkovinah. — Radoval se je narodnih uspehov zlasti o volitvah, ko je večkrat s čvrsto agitacijo posegel vmes. Nad vse mu je bil pri srcu prosvetni napredek slovenstva. Jako se je razveselil vstajenja »Slov. Matice« leta 1917. — P. je bil konservator naših starin in umetnin, ne dekretiran od dunajske osrednje komisije, nego gnan od globoke domovinske ljubezni. Kadar je opazil, da preti poguba kaki znameniti starini ali da se uničuje kaka umetnina, je vselej brez obzira povzdignil svarilni glas in ostro karal krivce. »Žalostno, a vendar resnično je, da nam brezvestni lopovi in rokovnjaški izkoriščevalci zapravljajo častite starine iz gole dobičkaželjnosti in uma-zane samogoltnosti. Kontrole ni nikjer nobene, ali vsaj kaj nedostatna . . . Kompetentni činitelji so sami največji nebrižniki, ki ne vidijo nič, ne slišijo nič«, tako je po pravici tožil Harambaša leta 1913. («Slovenski Narod» 136). — P. je požrtvovalno podpiral slovensko književnost in naša društva. Taki knjigoljubci, kakor je bil on, so zelo redki med nami. Kar je deček priministriral, je izdal za knjige. Od ust si je pritrgoval slabo plačani železniški uradnik, da si je mogel nabaviti slovensko knjigo in naročiti časopise. Da bi mogel več žrtvovati za knjižne namene, je šel vpokojenec tajnikovat v »Slov. Matico«. Bolezen ga ni mogla odtrgati od knjige; poleg njegove postelje so ležala najnovejša

---

*) Graška »Tagespost« je prinesla tedaj vest, da je P. slovanski zveličavni apostol (Heilsapostel), ki poljublja slovanskim škofom roke.

slovenska knjižna dela. Poslednja knjiga, ki jo je imel P. na svoj smrtni dan v rokah, je bila prav tedaj izšla Ušeničnikova o Jugoslaviji; prinesel mu jo je dr. Ilešič. — Prav tako zvest in radodaren podpornik je bil P. slovenskim kulturnim društvom: Sokolu, čitalnicam, Slov. pisateljskemu, Muzejskemu, Zgodovinskemu društvu, Družbi sv. Mohorja, kateri je pristopil leta 1872., Slovenski in Hrvatski Matici, raznim pevskim društvom.

Prav posebno je bil vnet P. za Družbo sv. Cirila in Metoda. Iz leta 1890. do 1893. je bil podpredsednik njene litijske podružnice. Preselivši se v Ljubljano je mnogo let tajnikoval šentpetrski moški podružnici. Z gospo Ano roj. Tomanovo — poročen je bil z njo leta 1888. — je vspešno sodeloval pri prirejanju vsakoletnih velikih podružničnih vesellic, jurijevanja na ljubljanskem Gradu in Martinovih večerov v prid Družbi. Z uplivno besedo je o raznih prilikah pridobival člane. V gostilni in v kavarni je mnogokrat iztaknil v kakem skritem kotu zaprašen nabiralnik in hodil z njim od gosta do gosta moledujoč za Družbo. Včasih je na taki prošnji poti naletel na človeka, ki mu je namesto daru zasolil pikro opazko, a P. jo je odbil mimo grede in iz svojega žrtvoval, kar mu je bil odrekel skopi sebičnež. Kadar je le mogel, se je vdeleževal družbenih velikih skupščin. Dne 13. septembra 1908 mi je poslal pozdrav s skupščine v Ptuju s pripomnjo: »Fakinaža, ki jo je ščitila policija, nas je napadla na kolodvoru.« Ko se je lani po štiriletnem presledku zopet sešla C. M. skupščina v Ljubljani, jo je pozdravil na smrt bolni P. z gospo pismeno, želeč družbenemu delovanju najboljšega vspeha. Za Družbo sv. C. in M. je delal P. tudi s peresom. V njenem koledarju za 1904 je opisal »Prešernovo pipo«. Vsa njegova goreča ljubezen do Družbe odseva iz »Epizod s cvetnega *) dne« leta 1914., ki jih je predočil Harambaša

---

*) »Cvetnega« dne — je pisal P. pravilno, kakor pravimo »cvetna« nedelja; jako mu je presedala spaka: »cvetlični« dan, ki so jo uvedli naši časniki.

v »Slov. Narodu« (10. junija 1914, 130) takole: »Ob frančiškanskem mostu je stala znana rodoljubka z nabiralnikom C. M. društva v roki, poleg nje drobno dekletce s košarico živega cvetja. Mimo prišeta cerkveni dostojanstvenik. Vam li smem, prečastni, ponuditi eno cvetko? Ogovorjenec se ustavi; smejoč se sname pokrivalo, seže v žep in debel novc izgine v nabiralnikovo odprtino. Vsa čast možu! Niso nam še povsem izmrli narodno čuteči duhovniki.*) — Na kolesu pridrči mimo priprost delavec, ki zagledavši nabiralno prekine svojo vožnjo. Boste li, milostiva, i meni prodali en cvet? Radostno ustreže gospa zavedniku. — Pot privede mimo v ponošeno obleko opravljenega slugo; pozna se ji, da so jo že davno umešali imovitemu gospodu. Revež je, ki mu doma živi kopa nedoraslih, nepreskrbljenih otrok. Gospa, saj boste tudi od mene vzeli neznaten dar? Veliko ne morem dati, saj me poznate; a kar dam, gre mi od srca! Videl sem; da je ginjeni prodajalki zasolzelo oko. — Brhka kuharica se pojavi. Na levici ji visi torbica s kupljenimi jestvinami, v desnici nosi cel šop pestrega cvetja. Milostiva, tudi pri vas moram še kaj kupiti, pravi mladenka in vrže svoj obol v nabiralnik. — Meni pa, ki sem opazoval te in enake prizore se je vzpričo take zavedne požrtvovalnosti takozvanih nižjih slojev za narodno blagost radosti širilo srce . . . Slava tisočerna taki narodni zavednosti! Vsi vragi naši pa: Zatrli nas niste spečih, ne boste nas bedechih!« — Neumornega C. M. agitatorja Podkrajšeka so počastili prijatelji o njegovi smrti z obilnimi darovi Družbi; bilo jih je krog 600 K; med njimi kamen obrabnemu skladu. — Pripomnim, da se

---

*) Važno vlogo v narodnem delovanju je P. priznaval duhovščini. Na Vodnikovi besedi nabrežinske čitalnice leta 1879. je najprej nazdravil narodni duhovščini poudarjaje, da ji gre mnogo zasluge, da nas še niso pogoltnili črni valovi požrešnega italijanstva in da nas ni še prešerno germanstvo položilo v hladno rakvo (»Slov. Narod« 1879, 37).

je P. poleg C. M. družbe jako zanimal tudi za narodno obrambno društvo »B r a n i b o r«, kateremu je bil član nadzorništva.

Podkrajšek je bil priljubljen pozdrav vzklik: »B o g !« Svojim dopisom je rad dostavljal geslo: »B o g i n n a r o d !«, a je tudi dejansko izvajal ta rek. Blagih naukov, ki mu jih je vsadila otroku v srce praujna Neža Ambroževa, ni zavrgel. Kakor narodu je ostal Bogu zvest. Vsak večer mu je redno prihajala iz srca molitev, ki jo je končeval s prošnjo: »S v. b r a t a C i r i l i n M e t o d, č u v a j t a s l o v e n s k i r o d !« To molitvico, nekoliko podaljšano, je učil tudi svojo deco. Do 50. leta se je strogo postil vselej na veliki petek in tisti dan pred božičem; tedaj je opuščal celo kajenje. P. je bil živa pratika; za vsakega svetnika v njej je vedel, kdaj goduje, za vsako nedeljo, kakšen evangelij ima. Obiskoval je rad cerkve, zlasti na božjih potih. Nekega poletnega jutra leta 1893. sva bila romarja sama v svetišču sv. Jošta na Kumu; med sv. daritvijo pri spominu živih nenadoma polnoglasno vzklikne ministrant P.: »Bože, smiluj se mojega naroda!« Ko mu je nastopil večer življenja, je P. točno izpolnil versko dolžnost in izročil dušo Bogu. Bog in narod!

Kaj je prineslo Podkrajšku narodno delovanje? Dasi je bil jako vesten in natančen uradnik, so ga strastno preganjali nemški železniški mogotci; piti je moral iz čaše mučeništva; poslali so ga v prognanstvo na Tirolsko. O zlobnem počenjanju vodstva južne železnice je pisal »Slov. Narod« 30. avgusta 1881 iz Prestranka: »Pa da se v zdanji dobi domači in vešči uradniki vsled kakovih izmišljenih denuncijacij še eksilirajo, to je nezaslišano. Ta mesec je bil prestavljen z naše postaje g. Fran Podkrajšek, vrl narodnjak, vzor postrežljivosti in uljudnosti, vedno pripravljen poučevati in delati v prospeh ljudstva. Pogrešali bomo tako izvrstnega moža, a nadejamo se, da se kmalu vrne v domovino med rojake.« — Ko je P. zopet železničeval v domovini, je dobival o gotovih priložnostih migljaje, na las podobne

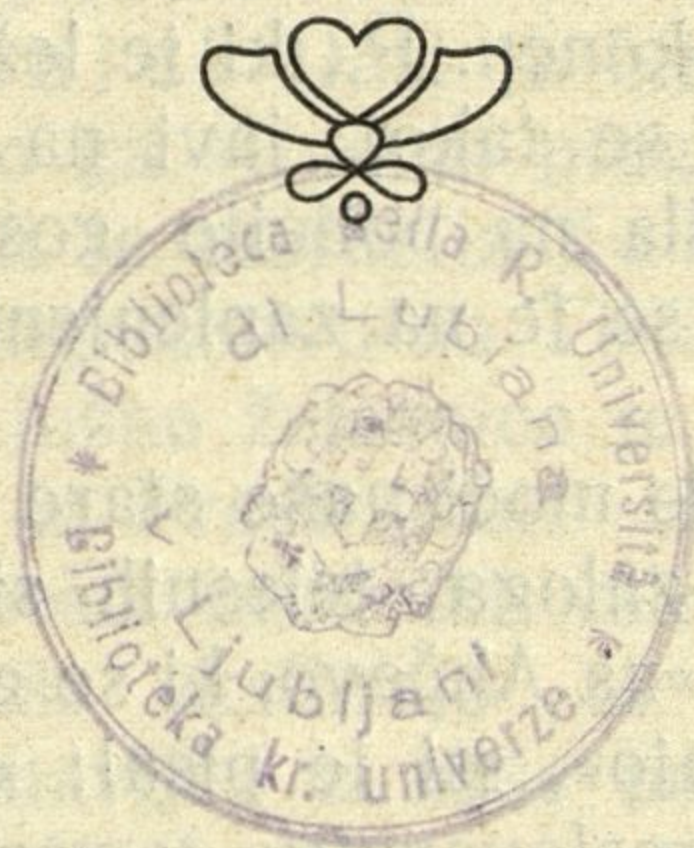
pritisku, iz višjih železniških krogov. Na ukaz z Dunaja je poslalo nekoč tržaško obratno ravnateljstvo svojega uradnika k P. na Savo z opomnjo, naj bi se ne mešal v bližnje volitve. Med njim in ravnateljskim poslancem se je razvnel tedaj tale pogovor: P.: Ali je ravnateljstvo zadovoljno z mojim službovanjem? — »Gotovo! Vi ste izmed najinteligentnejših postajenačelnikov na tej progi.« — P.: Prosim, povejte slavnemu ravnateljstvu, da sem svoboden državljan v svobodni državi. Kadar sem službeno prost, torej lahko delam, kar hočem. — Ob izstopu iz službe se je zadnjikrat znosila nad Podkrajšekom južna železnica ne priznavši mu revidentskega naslova, dasi mu je pristajal; kot oficijal je šel v pokoj. — Med »zaznamovanimi« je bil P. za časa svetovne vojne. Njega, ki ni skrival nikdar svojega jugoslovanskega mišljenja in je v vojni s svojo milosrčno gospo podpiral zlasti vojake srbske narodnosti, bi bila bržkone zadela Masljeva usoda, da ga ni zadrževala doma bolezen. Da so imeli pikelhavbarji posebno piko nanj, spričuje naslednji slučaj. Narodna založba je sklenila kupiti vse spise Podlimbarskega. To veselo vest je naznanil P. prijatelju Maslju v Pulkavo po dopisnici, a zmotivši se je napisal namesto: Narodna založba — Narodna obrana. Seveda je bilo zbog tega na policiji takoj vse pokoncu. P., ki je ležal tedaj v bolnici, je dobil ukaz, naj se takoj javi na Bleiweisovi cesti. Namesto njega je šla na policijo gospa, ki je komaj uverila Skublja, da se je na zaplenjeni dopisnici pripetil — lapsus calami.

Ko so pojemale moči naše stare zatiralke Avstrije, je žal ginila tudi zaloga telesnih sil Podkrajšekovih. Dne 22. junija 1918 »na Ahčevo, ki se ga današnji Turkofili več ne spominjajo«, mi je pisal: »Dalo Ti nebo dočakati, da vidiš Jugoslovanstvo v vsej novoustali slavi! In tedaj se spomni i mene, ki bom spal pod rušo!« Vstala je Jugoslavija; uskrsili so jo naši bratje Srbi. Ko se je na dan njenega vstajenja 29. oktobra 1918 pomikal slavnostni sprevod po Resljevi cesti, se je mnog vdeleženelec ozrl v znano okno, a v njem ni bilo Haram-

baše; spal je že nevzdravno spanje; na njegovem grobu pa je vihrala znanilka Jugoslavije — naša trobojnica. V osvobojeni slovenski zemlji, ki si jo ljubil tako žarko in katere spas si tako željno pričakoval, mirno počivaj, nepozabni pobratime!

Preden je poteklo leto 1918., je smrt še dvakrat vdrla v Podkrajšekov rodbinski krog. Dne 14. decembra mu je odtegnila pokojnikovo svakinjo gospodično **Marijo Tomanovo**, ki se je poleg drugih dobrodelnih naprav spomnila v oporoki Družbe sv. C. in M. in ji volila 1000 K. Kmalu potem dne 25. decembra pa je preminila Podkrajšekova draga mu hčerka **Vida**, žrtev krute španske bolezni. Bila je navdušena Sokolica. Na mnogih priredbah je marljivo sodelovala na korist C. M. družbi. Namesto cvetja na grob so nabrali odborniki in odbornice šentpetrskih C. M. podružnic 200 K za družbeni kamen. Ohranimo vsem trem blagim pokojnikom hvaležen spomin!

I. Vrhovnik.

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000512705

